

**R. P. Ferdinandi De Castro Palao, Legionensis Soc. Iesv,
Sacrae Theologiae Professoris, Et sanctae Inquisitionis
Qualificatoris & Consultoris; Operis Moralis, De Virtutibus,
Et Vitiis Contrariis, In ...**

Continet Tractatum Serie Vigessimvm-Octavvm De Matrimoniis, &
Sponsalibus, cum Indicibus necessariis

Castro Palao, Fernando de

Lugduni, 1669

Qualiter error personae impedimentum praestet matrimonio contrahendo.
Pun. 4.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76659](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76659)

contrahere, opponis enim te graui Ecclesie legi. Dubi um autem est quod peccatum committas? Et quidem te committere peccatum aduersus illam virtutem in cuius honorem impedimentum apponitur manifestum est. Cum autem impedimentum non vnum, sed plures virtutes spectent, non vnum peccatum specie, sed diuersum committis. V. g. impedimentum erroris, conditionis, raptus, vis, statuitur in obseruationem iustitie, ne scilicet contrahens ignarus predictorum impedimentorum decipiatur. Quare si aliquo ex his impedimentis tentas aliquem inducere ad matrimonium iniustitie peccatum committis. Ad idem est si matrimonio ligatus tentares eum alia contrahere iniustus esses, non solum contrahenti quem decipis, sed coniugi, cui obligatus existis, eandem iniustitiam committis, si absque Parocho, vel testium presentia tentas contrahere, quia contractus absque hac solemnitate prohibetur, ne iniustitia fiat coniugi eam deferendo. Quod si ligatus crimine contrahis iniustitiam vindictam laedis, in cuius honorem impedimentum hoc oppositum est. Aduersus pietatem delinquis, si impedimento affinitatis, vel consanguinitatis ligatus contrahas. Tandem sacrilegium committis, si cum impedimento voti, vel dispartate cultus vis matrimonium inire, quia in obseruationem Religionis hęc impedimenta statuuntur.

3 Solum est dubium, An vltra predictum peccatum committas aliud peccatum sacrilegij aduersus Sacramentum matrimonij. Negat Sanch. lib. 7. disp. 5. n. 1. Gaspar Hurtado disp. 12. difficult. 3. n. 1. eo quod stante impedimento non apponatur materia, nec forma Sacramenti, cui iniuria irroganda esset. Sed rectius contrarium censuit Petr. de Ledesma de matr. q. 50. art. 1. difficult. 3. post secundam conclusionem. Paul. Laym. lib. 5. sum. tract. 10. p. 4. c. 1. in fine. Coninch. disp. 30. dub. 2. concl. 4. eo quod sic contrahentes abutuntur nomine, & ritibus Sacramenti matrimonij ad simulandum suam nequitiam, quod Sacramento matrimonij iniuriosum est. Neque obest sic contrahentes agnoscere matrimonium subsistere non posse, carereque animo contrahendi. Satis enim est ad peccatum sacrilegij, quod simulare susceptionem intendant. Quod si dicas quæ simulatione est, cum nulla sit materia, & forma Sacramenti; hæc namque est contractus validus, qui stante impedimento dirimente cessat. Respondeo simulationem consistere in eo quod apparenter materiam, & formam matrimonij apponit, intenditque videri matrimonium contrahere, cum tamen de facto non contrahas.

4 Verum si vi vel metu coactus contrahas absque animo consummandi ab omni peccato excusaris, quia cessat simulatio, omnibus enim constat matrimonium nullum esse, lexque Ecclesiastica, vel Diuina impedimentum indicens, etsi persistat quoad irrationem matrimonij, at cessat quoad obligationem abstinendi ab eo contractu nullo, vt recte docuerunt Sanch. lib. 7. disp. 5. à num. 4. Et seqq. Coninch. disp. 30. dub. 2. concl. 2. Paul. Layman. lib. 5. sum. tract. 10. part. 4. c. 1. in fine. Basil. Ponce, lib. 4. c. 1. 6. n. 3. Gaspar Hurtado disp. 12. difficult. 3. n. 12. Quippe non est animus Legislatoris alstringere ad lue legis obseruationem interueniente ita graui damno. Quod verum habet etiam impedimentum sit iuris naturalis. Nam esto in eo impedimento non possit Legislator dispensare, vt matrimonium consistat, bene tamen vt exteriùs reprobentur, in eaturque contractus iustar matrimonij contracti.

5 Copula verò habita ab iis qui matrimonio impediti sunt non semper habet malitiam aliam à fornicatione distinctam, sed solum quando contractus matrimonij prohibetur præcipue ob indecentiam, quæ in ea copula reperitur. Hęc enim ratione copula inter affines, & consanguineos vltra fornicationem habet incestus malitiam, quia contractus matrimonij inter has personas prohibetur, non tam ob contractum, quam ob ipsam copulam prohibetur. Et idem est de copula habita ab iis qui dispartis cultus sunt, vel voto castitatis ligati existunt. Secus verò dicendum est de copula habita ab iis, qui impedimento conditionis ferulis, criminis, vel raptus ligati existunt: quia hic matrimonij contractus non ob indecentiam copulæ, sed in fauorem personæ liberæ, vel in poenam dilecti commissi interdicitur. Atque ita docent Sanch. lib. 7. disp. 5. num. 7. Coninch. disp. 30. dub. 2. concl. 2. n. 2. 1. Gaspar Hurtado disp. 12. difficult. 3. num. 14.

PUNCTVM IV.

Qualiter error personæ impedimentum præster matrimonio contrahendo?

- 1 Error personæ iure naturæ matrimonium dirimit.
- 2 Error qualitatis, qui sit causa contractus ex plurium sententia dirimit.
- 3 Verius est oppositum.
- 4 Satis sit fundamentis oppositis.
- 5 Duplex limitatio prædictæ sententiæ opponitur.

MATRIMONIUM in quo error personæ committitur iure naturæ nullum est, quia deficit consensus necessarius requisitus. Si enim credens esse Mariam quæcum contrahis, tibi Catharina supponatur, matrimonium non subsistit, quia in Catharinam non consentis. Neque obest, quod baptizans, confirmans, vngens, & consecrans Petrum, quem esse Ioannem credidi, vel vendens triticum Petro, quem Franciscum esse putavi, Baptismus, absolutio, consecratio, & venditio subsistant, quia in iis non spectatur hæc vel illa persona determinata, sed quæ præsens fuerit, præ enim enim referre Baptismo, Confirmationi, aliiue Sacramenti sic hæc, vel illa persona, cui ministrantur, ideoque intentio Ministri non ad singularem personam putat Petrum, vel Franciscum referant, sed ad eam quæ præsens est. Et idem est in venditione, in qua solum æqualitas inter rem venditam, & pretium attenditur, non autem persona, cui venditio fit. At in matrimonio vt porè quod indiuiduum vitæ consecutidinem inter coniuges retinet, maximè interest sic hæc, vel illa persona, præcipue cum persona quæ traditur interit in formale obiectum Sacramenti. Atque ita tradit D. Thom. in 4. d. 30. quest. 1. art. 2. Sanch. plures referens, lib. 7. disp. 18. num. 12. Suarez 3. p. 2. 3. disp. 1. 3. sect. 4. ad finem. Gutierrez cap. 89. de matr. n. 1. Coninch. disputatio. 31. dubit. 1. numero 9. Paul. Layman. lib. 5. sum. tract. 10. p. 4. cap. 2. in princ. Gaspar Hurtado. disputat. 13. difficult. 1.

Verum si error sit circa qualitatem, qui tamen sit causa matrimonij, aliàs non contrahendi. Graues Doctores, præpositi, scilicet, in cap. vi. de coniugio leproso. an sine. Ioanni Methimna de rescript. q. 33. paulo post princ. Euerardus cogitandum reliquit in sua centuria legali, loco à matrimonio spirituum ad carnale, numero 2. censent in foro conscientie inualidum esse id matrimonium, secus in foro externo. Inuenitur, quia contractus, cui error causam præbet vel iure naturæ est irritus, vel ope iudicis venit irritandus. At matrimonium semel validum nequit irritari. Ergo affirmare debemus esse ipso iure irritum. Et confirmari potest exemplo elemosynæ, quæ ex errore qualitatis redditur nulla. Si enim Francisco eo quod pauperem existimabas elemosynam tribus nulla est donatio, si ipse diues sit, & tamen est error qualitatis. Ergo etiam nulla erit traditio tui corporis Mariæ facta: eo quod putati virginem esse, & diuitem, aliique qualitatibus ornatam, cum tamen his omnibus careat.

Ceterum omnino tenendum est ex prædicto errore, etsi causa fuerit, vt matrimonium contraheretur, aliàs non contrahendum matrimonium non reddi irritum; eo quod non impedit consensus substantialiter requisitus; hic enim consistit in traditione tui corporis huic personæ, quæ traditio non impeditur, tamen deceptus sis, credens esse nobilem, diuitem, aliique dotibus ornatam, quia prædictæ qualitates te incitantur ad traditionem faciendam, sed non fuerant materia, vel obiectum illius. Adde si ob errore qualitatis, qui fuit causa contractus matrimonij redderetur irritum, passim matrimonia nulla fierent, & facta dissoluerentur, quod grauissimis damnis, & inconuenientibus esset obnoxium. Attendendum igitur est ob solum errorem qualitatis non reddi matrimonium irritum. Atque ita docent Glossa in leg. à Diuo Pio 58. verbo nuptiarum ff. de ritu nuptiarum. Couartus. 4. decret. 1. punct. cap. 3. §. 7. numero 3. & lib. 1. v. n. iur. resolut. cap. 5. numero 1. Molina, tract. 2. de iustit. disputat. 352. §. illud est obseruandum. Gregor. de Valencia, 2. 2. disputat. 5. quest. 20. punct. 4. §. 2. Sanchez lib. 7. disputat. 18. numero 18. Gutierrez. cap. 89. n. 3. Paul. Layman. lib. 5. sum. tract. 10. part. 4. cap. 2. n. 2. Coninch. disp. 31. dub. 1. concl. 2. n. 12. & alij passim.

Neque rationes præcedenti allatæ alicuius momenti sunt. Ad primam respondeo ex errore qualitatis irritari contractus ope iudicis, qui irritationem suscipere possunt. At cum matrimonium semel validum hanc irritationem suscipere non possit, & ex alia parte esset grauissimum inconueniens, si ob prædictum errorem ipso iure irritaretur, Ecclesia noluit ex hac causa matrimonium irritare. Quod si virgēs, sicut Ecclesia irritauit matrimonium metu graui contractum, sic irritare poterat contractum ex errore, cum vtrumque æquè inuoluntarium causet? Respondeo esse latum discrimen, nam metus iniustus facile probatur, non sic dolus, ideoque expediens fuit irritare matrimonium ex metu, sed non ex dolo, ne plura matrimonia dubia essent, & omnia litibus inuoluerentur. Ad confirmationem concedo nullam esse donationem illius elemosynæ, quia error commissus est non in qualitate, sed in substantia, ad substantiam enim, & obiectum elemosynæ pertinet vera paupertas non ficta, & simulata. Est enim elemosyna miseris alienæ subleuatio. Non ergo subleuari potest à miseris qui miseriam non habet. Secus contingit in matrimonio, cuius substantia, & essentia in traditione corporis pro corpore ad coniugalem vltim consistit, quæ certe non vitatur, tamen adit error aliquarum qualitarum, quia non ob ipsas est traditio, etsi ipæ ad traditionem excitent.

Predictam doctrinam dupliciter temperant Doctores, Primo ne procedat in eo qui expressam voluntatem habet non contrahendi, nisi qualitate existente. Nam tunc nullum erit matrimonium deficiente ea qualitate, non ex errore qualitatis, sed ex defectu substantialis consensus, qui sub conditione appositus est, vt recte Sanch. *disp. 18. num. 2.* Gutierr. *cap. 9. num. 6.* Layman. *tract. 10. part. 4. cap. 2. num. 2.* Coninch. *disp. 31. dub. 1. a num. 12.* & alii. Secundo temperant predicti Doctores, ne procedat, si error qualitatis infert errorem personae. Quod contingit, quando qualitatam narratio eò tendit, vt persona aliàs ignota cognoscatur, qualitaetque narratae non communes sunt, sed singulares indiuiduationem personae denotantes. V. g. si te fingeres filium Petri primogenitum, cum tamen non sis, quia ea non est qualitas communis, sed singularis personam indicans; eaque de causa error in ea qualitate non est error qualitatis tantum, sed error personae. Secus est si te diuitem, vel nobilem fingeres; quia sunt qualitates communes non personae indiuiduationem indicantes, vt latius explicat Sanch. *d. disp. 18. a num. 25.* Coninch. *d. dub. 1. a n. 14.*

PUNCTUM V.

De impedimento conditionis seruilis.

§. I.

Qualiter conditio seruilis matrimonium impedit.

- 1 Si liber cum ancilla contrahat ignarus seruitutis, est nullum matrimonium, & quare.
- 2 Hac irritatio ex iure gentium prouenit secundum probabilem sententiam.
- 3 Verius est solo iure Ecclesiastico matrimonium impedire.
- 4 Quod verum est, etsi ancilla breui tempore esset libertatem consequutura, esto contra sentiat Sanch.
- 5 Valet matrimonium, si libertas concessa est pro aliquo determinato tempore.
- 6 Liber coniux propria auctoritate, detecta seruitute recedere potest, si scandalum ab sit.
- 7 Onus probandi seruillem conditionem aliqui consent libero incumbere. Verius est hanc obligationem ancilla inferre.
- 8 Si liber conscius est seruitutis, nulla est matrimonij irritatio.
- 9 Error seruitutis vera, & propria, non autem adscriptitia, & originaria irritat matrimonium.

Erratum est, si liber cum ancilla contrahat, vel libera cum seruo ignotans conditionem seruillem, matrimonium irritum reddi ex Textu expresso in *cap. 2. §. 7. de coniugio seruorum. Cap. si quis ingentus. 29. quest. 2. Et leg. regia 11. tit. 1. par. 4.* Ratio huius prohibitionis, & irritationis duplex est. Primam tradit D. Thom. communiter receptis in *4. disp. 36. quest. vltima, art. 1.* quia expedit aequalitatem seruiti in matrimonij contractu, nisi ipsi contrahentes inaequalitatem cedant. At liber cum ancilla contrahens, vel libera cum seruo ignorans seruitutem, nequit esse in contractu aequalitas, siquidem liber plenam, & liberam sui corporis potestatem concedit seruo, quam tamen seruus libero non concedit; siquidem ratione seruitutis impeditur, ne facte debitum coniugi volenti reddat, ne eius obsequiis assistat, ne prolis educationi incumbat; eo quod in domo Domini cogitur assistere, ibique occupatur, in terras remotas mittitur, imò venditur. Secunda ratio huius prohibitionis sumitur ex predicta ratione. Cum enim hic error sit ita grauis, & enormis etiam si qualitatis sit, æquum fuit, vt Ecclesia matrimonium ex predicto errore irritaret, tametsi ex errore aliarum qualitatam validum relinqueret.

Dubitatur autem Doctores, An hac irritatio ex iure naturali proueniat, an tantum ex iure Ecclesiastico; Satis probabile est errorem conditionis seruilis matrimonium saltem iure gentium irritare, eo quod sit error in statu bonis matrimonij maxime repugnante; quippe aduersatur mutuae cohabitationi, cum debeat seruus in domo domini habitare, & possit in partes remotas mitteri. Contradicit bono fidei, cum non possit pro libito reddere debitum, sed cum vacauerit, dominique obsequiis satisfecerit. Præterea obstat bono prolis, siquidem eam alere nequit, cum omnia Domino acquirat, neque Christianè educare, cum non sit in eius potestate. Quæ omnia non æquè militant in errore aliarum qualitatam. Nam esto leprosus, morbo contagioso infectus, relegatus, banaitus nequeant liberè vsui matrimonij, eiusque obsequiis vacare: at id per accidens contingit: in seruo autem per se, vt ipse qui statum habet predictis bonis repugnante. Ergo mirum non

est, quod error aliarum qualitatam non reddat matrimonium irritum, error verò conditionis seruilis ex se illud irritum reddat. Sic docent Syluest. *verbo matrimonium 6. q. 1. Angles in flor. 4. sent. 1. p. super disp. 36. q. de errore seruilis conditionis, art. 1. dub. 1. inclinat Layman. lib. 5. sum. tract. 10. part. 4. cap. 2. n. 3. vers. Porro.*

Sed longè probabilius est solo iure Ecclesiastico conditionem seruillem ignoratam à libero impedimentum esse dirimens matrimonij contrahendi, vt pluribus relatis firmat Sanch. *lib. 7. de matr. disp. 19. num. 16.* Gutierr. *cap. 90. num. 1.* Coninch. *disp. 31. dub. 2. conclus. 1.* & alij communiter. Ratio est, quia si ex iure naturali irritum matrimonium esset, ea irritatio debebat prouenire, eo quod seruus bonis matrimonij obstitat, vel ex deceptione, & iniurià libero coniugi facta. Ex priori capite irritatio esse non potest, aliàs siue ignota seruitus, siue cognita esset, redderet matrimonium irritum, neque inter seruos subsistere matrimonium posset, quod nullatenus dicendum. Ex deceptione autem, & iniuria libero est coniugi facta non irritatur iure naturæ matrimonium, sed solum Ecclesiastico; quia illa deceptio non est facta in substantia contractus, sed in illius qualitate: substantia namque contractus consistit in mutua corporum traditione ad vsum coniugalem: hæc enim in contractu serui cum libero reperitur, & licet traditio serui non sit ita plena, & expedita, sicut traditio liberi, non obinde essentia matrimonij destruitur, etenim matrimonij essentia solum requirit, vt coniux alteri coniugi obligetur debitum reddere, quoties legitime impeditus non fuerit. Fundamentum verò *num. præcedenti* adductum solum probat conuenientius fuisse, vt ex errore seruitutis matrimonium ab Ecclesia irritaretur, quam ex errore aliarum qualitatam, non tamen probat iure naturæ, vel gentium irritari. Quippe esse qualitatem impediendam matrimonij bona per modum status, vel ex accidenti non potest ex se diuersum impedimentum constituitur, cum sit solum accidentalis differentia intra terminos erroris qualitatis contenta.

Temperat Thom. Sanch. *lib. 7. disput. 19. num. 4.* cui consentit Coninch. *disp. 31. dub. 1. num. 26.* predictam doctrinam, ne procedat in contractu liberi cum ancilla, cui libertas intra breue tempus, scilicet sex menses promissa à Domino sit: eo quod videantur cessare rationes, ob quas Ecclesia matrimonium liberi cum ancilla irritum reddidit, & moraliter loquendo reputari debet matrimonium cum libera contractum; siquidem libertatem ita breui tempore consecutura est. Quod enim parum distat, nihil distare videtur. Sed contrarium probabilius censuit Gutierr. *cap. 90. num. 6.* Et Basil. Ponce, *lib. 7. cap. 43. num. 1.* eo quod Textus absolute irritauerint matrimonium liberi cum ancilla ignoratæ seruitute, ob deceptionem, quam liber patitur, & inuoluntarium quod in tali contractu habere præsumitur, quæ rationes in predicto casu procedunt; siquidem absolute est contractus liberi cum ancilla seruitute ignoratæ, ideòque liber est deceptus, & præsumi iure potest inuoluntarius esse.

Illud verò eorum esse debet, si contrahas cum ea, cui libertas concessa est pro aliquo determinato tempore post validum esse matrimonium, vt recte docuit Thom. Sanch. *lib. 7. disp. 19. num. 3.* Gutierr. *cap. 90. num. 3.* aduersus Sotum, Ledesin. Vegam, & alios, quia absolute cum libera contrahis. Præterquam quod libertas pro quocunque tempore concessa perpetua est. *leg. libertas 31. alias 32. iuncta leg. illo statim sequenti, ff. de manum. testamento.* Ex quo à fortiori constat valere matrimonium, si cum libera contractum sit, quia non seruitus præterita, sed præsens impedit matrimonij valorem, vt ex communi tradit Covarrun. *4. decret. 2. part. cap. 3. §. 7. num. 1.* Thom. Sanch. *lib. 7. disput. 9. num. 10.* Gutierr. *cap. 90. num. 19.*

Ad eò certum est matrimonium liberi cum ancilla ignoratæ seruitute nullum esse, vel liber coniux detecta propria auctoritate recedere possit, si scandalum ab sit; quia cum matrimonium nullam vim habeat, nullo vinculo potest à recessu impediri. Regulariter autem, si matrimonium publicè contractum sit, de eoque constet, scandalum erit, si absque iudicio Ecclesie separatio fiat, vt aliis relatis docuit Sanch. *lib. 7. disput. 19. numero 7.* Gutierr. *cap. 90. numero 11.* Basilus *lib. 7. cap. 43. in fine.* Quinimò non solum liber, sed seruus recedere pot. sit etiam renuente libero; quatenus ex parte serui, quàm liberi contractus nullus fuit, nisi forte ex tali contractu, & deceptione facta damnum aliquod libero illatum sit, cui seruus satisfacere nequeat alter quàm matrimonium ratificando.

Sed cui incumbat onus probandi conditionem seruillem cognitam esse, vel ignoratam, vt matrimonium inter seruum, & liberum validum, vel irritum declaretur; non conueniunt Doctores. Nam Henric. *lib. 11. de matr. cap. 10. numero 5.* credit liberum obligatum esse probare ignorantiam conditionis seruilis, aliàs præsumendum esse scienter contraxisse. Mouetur ex Textu in *cap. fin. de coniugio seruorum. ibi. Mandamus quatenus si consiterit quod miles ignoranter contraxit cum ancilla. Ergo ipsi miles competit ignorantiam probare, siqui-*